

RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM

ŠTUKOVÉHO RELIÉFU NA SEVERNÍ STĚNĚ KOSTELA SV. VORŠILY V CHLUMCI NAD CIDLINOU

Provedl : Akad. mal.rest Roman Ševčík

Dokumentaci zhotovil: Akad. mal. Roman Ševčík

Počet vyhotovení restaurátorské dokumentace: 2 paré v tištěné verzi

© Dokumentace je chráněna ve smyslu zákona číslo 89/1990 sb. v úplném znění (aut. zákon) s tím, že právo k užití ve smyslu zákona číslo 20/1987 sb. v plném znění (o pam. péči) má objednavatel a příslušný orgán památkové péče.

1.1. Lokace památky

- 1. Okres:** Hradec Králové
- 2. Obec:** Chlumec nad Cidlinou
- 3. Objekt, jehož je dílo součástí:** kostel sv. Voršily
- 4. Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP:**
- 5. Bližší určení místa popisem:** exteriér, severní stěna
- 6. Vlastník:** Římskokatolická farnost Chlumec nad Cidlinou

1.2. Údaje o památce

- 1. Název:** restaurátorský průzkum štukového reliéfu
- 2. Druh památky:** nemovitá památka

1.3. Údaje o akci

- 1. Dodavatel restaurátorských prací:** Roman Ševčík ak. mal., Římská 42, 120 00 Praha 2
- 2. Předmět díla:** Restaurátorský průzkum štukového reliéfu
- 3. Termín započetí a ukončení akce:** červenec 2018

Restaurátorský průzkum byl zaměřen na složení omítkových a barevných vrstev štukového reliéfu na severní stěně vnějšího pláště kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou.

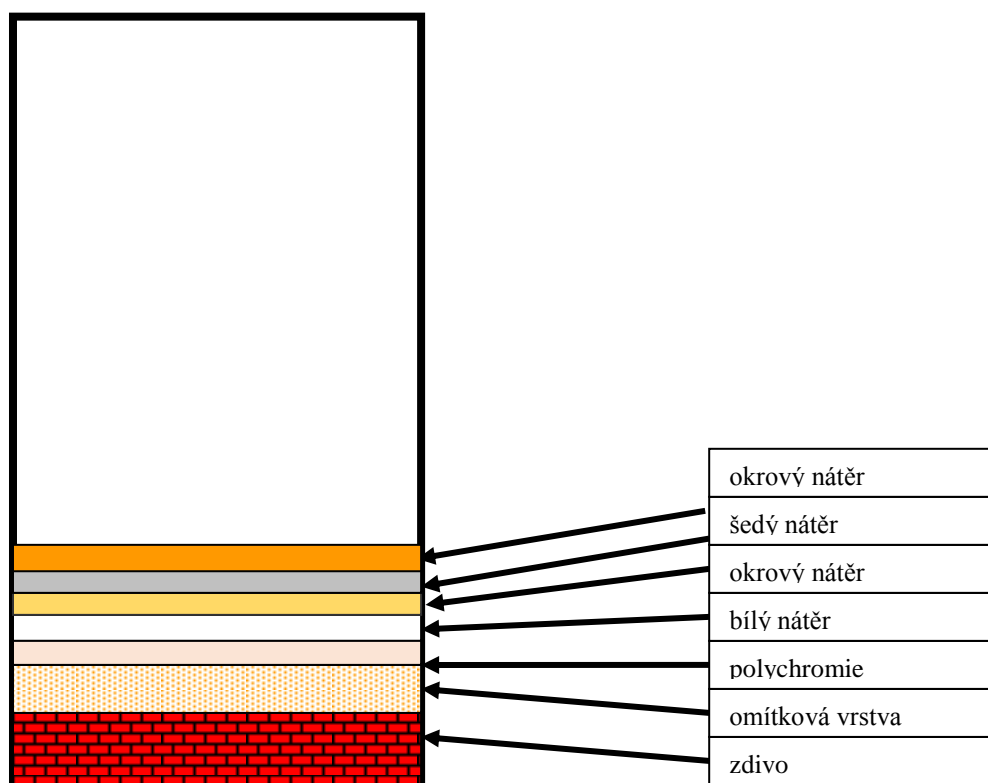
Cílem celého restaurátorského průzkumu bylo zachycení jednotlivých barevných vrstev a zmapování míry zachování originální polychromie. Na předem vytipovaných místech byly provedeny statigrafické sondy, které daly dostačující obraz o jednotlivých barevných vrstvách. Místa provedení sond byla vždy volena tak, aby při nálezů malířské výzdoby, ukázala zachování originálu a celkového řešení předmětného díla.

Všechny provedené sondy byly fotodokumentovány a místa, kde tyto sondy byly provedeny, jsou zaznamenány do fotografie. U vybrané sondy je vždy provedena podrobná statigrafie jednotlivých vrstev a tyto výsledky jsou zaznamenány ve schématickém diagramu. Při sondážním průzkumu byl kladen důraz na určení vrstev nátěrů tak, aby bylo možné vysledovat jednotlivé zásahy a určit tak pravděpodobné časové roviny provedených úprav. Sondy ukázaly, v jakém stavu je podkladní omítková vrstva, která tvoří masu, ze které je reliéf zhotoven.

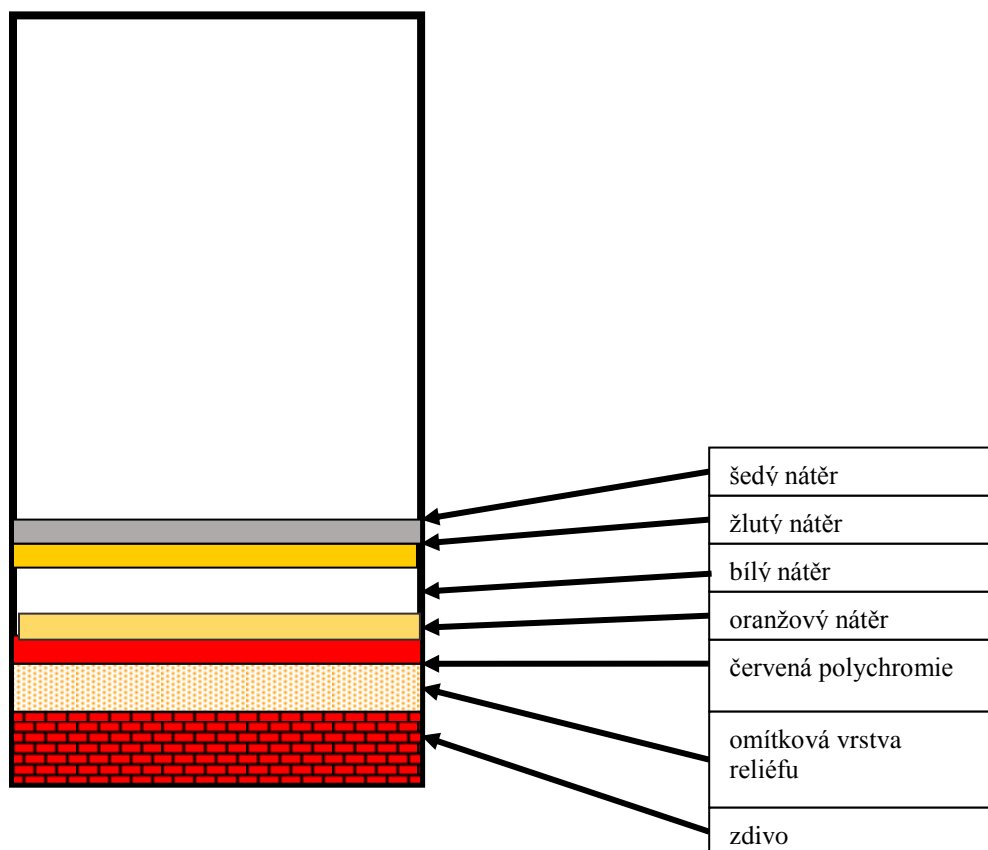
Tento restaurátorský průzkum dává přehled o zachování nalezené malířské výzdoby a stavu tohoto díla. Součástí restaurátorského průzkumu je návrh restaurátorských prací, který je zpracován na základech provedeného restaurátorského průzkumu.

Vizuální prohlídka reliéfu byla provedena z lešení. Reliéf byl několikrát opravován. Tyto zásahy měly na reliéf spíše destruktivní vliv. Jelikož je celý reliéf zasazen do hluboké niky, horní část reliéfu je dobře chráněná před povětrnostními vlivy zvláště deštěm. V níce jsou dvě hnízda v horních rozích a plocha reliéfu je silně znečištěna trusem ptáků. V dolní části reliéfu je omítka oddělená od zdiva. Tato uvolněná část omítkové vrstvy, která je u dolního okraje niky, je druhotná oprava. Omítka svou strukturou a složením neodpovídá omítkové vrstvě, ze které je zhotoven reliéf. Centrální figura sv. Voršily je poškozena, chybí obě ruce světice a zřejmě i atribut, po kterém byl nalezen fragment kovové armatury. Na povrchu reliéfu byly provedeny sondy. Sondy odhalily pod vrstvou druhotných nátěrů zbytky původní polychromie. Originální barevnost je provedena přímo na povrchu štukového reliéfu. Nejlépe zachovaná původní barevnost je v horní části reliéfu, směrem k dolnímu okraji je polychromie méně, což je zapříčiněno vlivem počasí. Originální polychromie se dochovala jak na centrální postavě, tak i na ozdobném vegetativním dekoru, který rámuje celý výjev a pod druhotnými nátěry na malovaných erbech v dolní části výjevu. Druhotné nátěry jsou na této originální vrstvě kompaktní a překrývají celou plochu reliéfu. Bílý monochromní nátěr, který je proveden hned na povrch polychromie, je špatně rozpustný a uzavírá povrch reliéfu. Tato technická vrstva, která byla na povrchu reliéfu plošně nanášena zkrasluje hloubku modelace výjevu a dekoru a má za následek degradaci soudržnosti omítkové vrstvy, ze které je reliéf proveden. V současné době dochází k drolení vrcholných částí reliéfu, a tak ke ztrátě originálu. Nad touto bílou nejspíše akrylátovou vrstvou se nacházejí barevné úpravy reliéfu, které rámcově reflektují původní barevnost, avšak pouze v základní barevném členění. Křiklavá barevnost druhotných úprav zcela degraduje výjev. Sonda provedená v ploše nad erbem ukazuje, že erby byly v minulosti pravděpodobně ve své výzdobě bohatší. I když originální polychromie se na povrchu inkarnátu světice nachází pouze fragmentárně, je možné provedenou citlivou retuší navrátit reliéfu původní barevnost a živost.

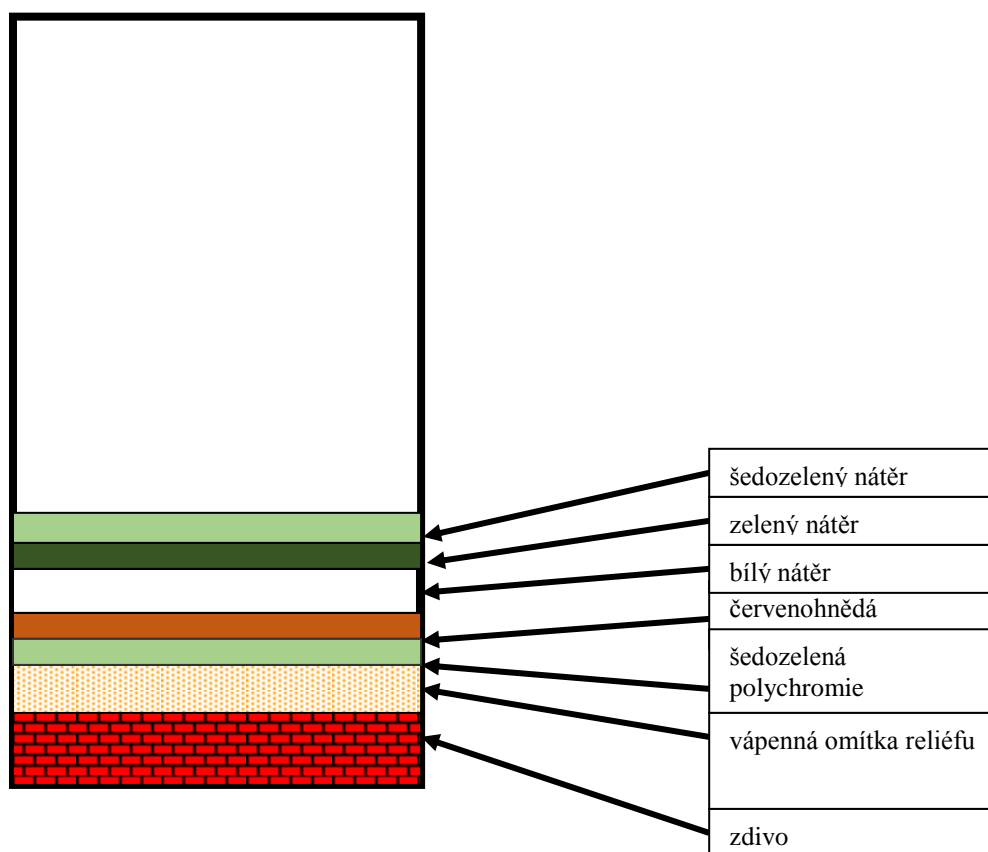
Sonda inkarnát

Sonda květ na zeleném rostlinném dekoru

Sonda zelený vegetativní motiv

Navrhovaný restaurátorský postup:

1. Restaurátorský destruktivní průzkum: z povrchu malby budou odebrány mikrovzorky, u kterých bude provedena analýza pigmentu a pojidla
2. Upevnění uvolněných partií barevné vrstvy.
Pro upevnění barevné vrstvy před snímáním druhotných nátěrů je nutné upevnit uvolněné části barevné vrstvy Hydrogrud ve destilované vodě 5% roztok
3. Mechanické sejmutí druhotných nátěrů. Při provádění sond se neoptimálnější způsob snímání hutných druhotných nátěrů z povrchu štukového reliéfu jeví mechanické štěpení za pomoci skalpelu. Bílá vrstva, která se nachází na celém povrchu reliéfu je špatně rozpustná, na některých místech je možné provést naměkčení této vrstvy rozpouštědly
4. Konsolidace degradované omítkové hmoty reliéfu za pomoci organokřemičitanů nástřikem
5. Ohrožené části, kde došlo k oddělení omítkové vrstvy je nutné upevnit

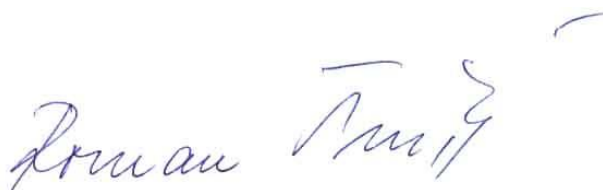
k podkladovému cihlovému zdivu. Pro hloubkovou injektáž je možné zvolit Ledan nebo Vapoinjekt

6. Tmelení defektů bude provedeno vápenopískovým tmelem shodné frakce a složení. Na povrchu je nutné imitovat strukturu originální omítky, aby došlo k zapojení plomb do originálu
7. Scelující retuš bude provedena přírodními pigmenty. Retuš musí zachovat suchý charakter malby, a především lehkost a vzdušnost originální polychromie
8. Ochranná závěrečná fixáž, která ochrání povrch před povětrnostními vlivy. Je možné použít například roztok paraloid B 72 v toluenu v nízké koncentraci 3% .

Závěr :

Stav reliéfu můžeme označit za havarijní. Odkládání restaurátorského zásahu zhoršuje stav památky. Nezbytné se jeví sejmutí druhotných nátěrů, které zhoršují stav památky a nutnost konsolidace degradované omítkové hmoty, ze které je reliéf zhotoven. Současné barevné řešení výrazně snižuje a degraduje celý reliéf. Po provedení restaurátorského zásahu je nutné zamezit usedání a hnízdění ptáků v nise s reliéfem.

V Přelouč dne 30.7.2018

A handwritten signature in blue ink, reading "Roman Ševčík". The signature is written in a cursive, flowing style.

Akad.mal. Roman Ševčík

Detail sondy, která zachycuje fragmenty originální polychromie na inkarnátech

Detail původní barevnosti na květu zdobící vegetativní motiv

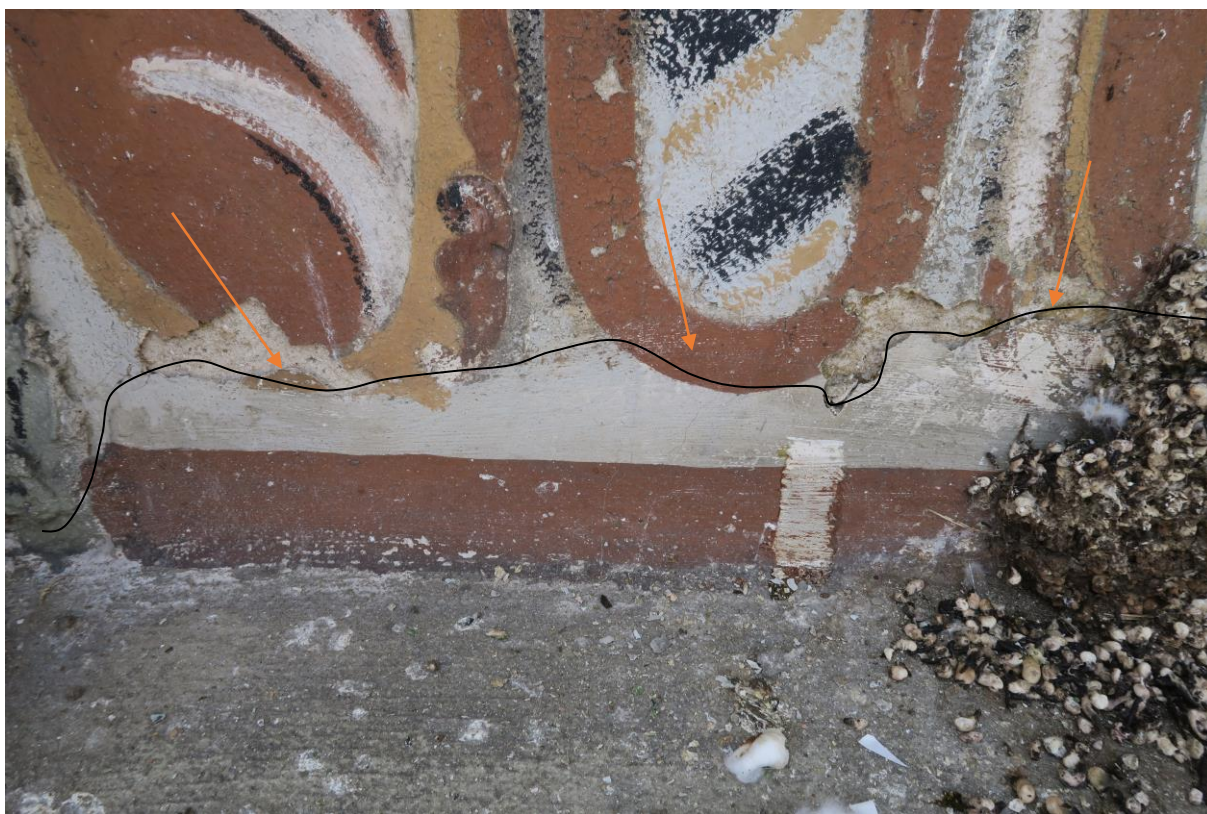
Detail sondy v dolní části sochy. Snímek ukazuje silné druhotné nátěry, které mění modelaci reliéfu a jemnou nejstarší barevnost na povrchu reliéfu

Detail sondy, která odhaluje starší malbu erbu

Detail šedozelené barvy polychromie, která je okolorována červenohnědým tónem.

Šipky ukazují hranici nově doplněné omítkové vrstvy

Detail poškození sochy. Šipka ukazuje zbytek kovové armatury

Snímek ukazuje diletantský provedenou přemalbu a silně znečištění povrchu reliéfu trusem

je nanесena přímo na povrch štukového reliéfu

Detail polychromie, která